

A 1863/holdbart**Behandlas i** Utskottet för ett hållbart Norden**Medlemsförslag
om ekocidlagstiftning****Förslag**

Vi, undertecknare, föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att verka för att ekocid (storskalig miljöförstöring) blir ett internationellt brott i Romstadgan, möjligt att åtala vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag

Bakgrund

De ekosystem vi är beroende av för välfärd, försörjning och överlevnad eroderas nu systematiskt med en oerhörd hastighet. Överfiske och bottentrålning förgör marina livsmiljöer. Skogar skövlas för att ge plats till palmoljeplantage och boskapsuppfödning. Industriellt jordbruk kräver pesticider och skapar monokulturer. Mineralbrytning och utvinning av olja och gas kontaminerar vattendrag och känsliga naturområden.

Detta är endast ett axplock av alla de exempel som finns på omfattande miljöskadliga verksamheter som sker runt om i världen, som driver klimatförändringarna såväl som utarmar livsmiljöer och ekosystem. Trots årtionden av kännedom om de negativa sambanden fortsätter stater, företag och finansbolag att exploatera och investera i verksamheter som är förödande för planet och mänsklighet. Kortsiktig ekonomisk vinst genereras men på längre sikt undermineras välbefinnande, mänskliga rättigheter och risken för konflikter och ofrivillig migration ökar.

Ytterst är det ett hot mot fred och säkerhet vilket ger en internationell ekocidlagstiftning legitimitet att erkännas som ett femte tillägg i Romstadgan, det juridiska ramverk gällande brott mot freden som reglerar Internationella Brottmålsdomstolen i Haag. Internationell ekocidlagstiftning kriminaliserar storskalig miljöförstöring, sätter en gemensam yttersta gräns och erbjuder en efterfrågad global åtgärd på ett globalt problem.

Påföljder som böter eller andra ekonomiska konsekvenser har inte visat sig hindra aktörer från att bedriva storskalig rovdrift på naturen.

Med en internationell ekocidlagstiftning skulle beslutsfattare inom politik och före-

tag kunna hållas personligt ansvariga och åtalas för de miljöbrott deras beslut eller agerande orsakat. Precis som juridiska personer idag kan åtalas för brott mot mänskliga rättigheter. När det som är företagsekonomiskt rationellt men skadligt för miljö och samhälle leder till att ansvariga riskerar att dras inför rätta, skapas ett kraftfullt incitament för ledare att agera hållbart. Inte minst förmodas investeringar och satsningar styras i en mer hållbar riktning. Tydliga riktlinjer är dessutom vad företagen själva efterlyser. I ett stort internationellt upprop kräver över 560 företag, bl.a. Microsoft, IKEA och Walmart, kraftfullt och skyndsamt agerande mot den ekologiska krisen världen står inför. Detta upprop kom i september 2020 i samband med att FN:s förhandlingar kring konventionen för biologisk mångfald inleddes. Företagen konstaterar att friska samhällen, resilienta ekonomier och blomstrande affärsverksamhet är helt beroende av naturen.

En internationell lag om ekocid är särskilt angeläget för fattiga länder som är socioekonomiskt utsatta då det ofta är synonymt med svag miljölagstiftning. Det är dessa länder vars befolkningar är de som bidragit minst till problemen, som drabbas hårdast av globaliseringens baksidor som exploatering och föroreningar. Vidare är friska ekosystem ett avgörande fundament för all utveckling och utan det når vi inte heller de globala hållbarhetsmålen. Lagstiftning har en starkt normerande genomslagskraft. Att storskalig miljöförstöring blir kriminellt har en viktig effekt på samhällets värderingar vilket är av stor betydelse då vi även behöver jobba med ett förändrat synsätt i vår omställning till att leva inom de planetära gränserna.

Det brådskar att hitta kraftfulla verktyg som kan vända den alarmerande trend vi just nu ser i världen. En internationell ekocidlagstiftning har enorm potential att vara just detta då romstadgan är ett av världens kraftfullaste juridiska dokument. På kort tid har intresset ökat avsevärt. Vid ICC:s partsmöte i november 2019 menade Vanuatu och Maldiverna att ekocid som internationellt brott nu behöver diskuteras på allvar. Samma månad uttalade Påven Franciskus sitt stöd för ekocid som internationellt brott vilket även Kyrkornas Världsråd gjorde i juni 2019. I Sverige har LO och Palme-centret i mars 2020 efterlyst ekocid som brott i en debattartikel. I juli 2020 uttalade Frankrikes president Macron stöd för förslaget och kort därefter enades den nya regeringen i Belgien om att verka för ekocid som både ett nationellt och internationellt brott. I juli 2020 skrevs även ett öppet brev där Greta Thunberg tillsammans med unga klimataktivister från Tyskland och Belgien krävde att EU:s medlemsländer ska verka för en internationell ekocidlagstiftning.

Under 1990-talet när romstadgan ursprungligen utarbetades var ekocid med, men ströks i sista stund. Omfattande, långvarig och allvarlig miljöförstöring är enligt romstadgan kriminellt i krigstid, men är inget brott i fredstid. Detta är orimligt och behöver åtgärdas. Nordiska rådet bör därför verka för att ekocid (storskalig miljöförstöring) blir ett internationellt brott i Romstadgan, möjligt att åtala vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag.

Norden, den 25 januari 2021

Janine Alm Ericson (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Simon Holmström (HI)